

**Buddhadhamma Application for People's Political Participation
Promotion in Thung Na Ngam Subdistrict, Lan Sak District,
Uthai Thani Province**

Phrakru Uthitwiriaphorn (Sombun Suntharajaro)¹

Received: July 01, 2025

Revised: June 28, 2026

Accepted: June 29, 2026

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the level of political participation promotion of the people in Thung Na Ngam Subdistrict; 2) to compare the opinions of the people regarding the promotion of political participation in Thung Na Ngam Subdistrict, categorized by personal factors; and 3) to study the problems, obstacles, and suggestions regarding the application of Buddhist Dhamma principles to promote political participation of the people in Thung Nangam Subdistrict. This was a mixed-methods research. Quantitative data was collected from 358 eligible voters in Thung Na Ngam Subdistrict using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.983. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. Qualitative data was collected through in-depth interviews with 12 key informants. Data was analyzed using descriptive content analysis. The research findings revealed that 1) the overall level of political participation promotion of the people in Thung Na Ngam Subdistrict was moderate

¹ Wat Khao Din Daeng

Corresponding author, e-mail: Ramsrinaol@gmail.com, Tel. 086 212 6909

($\bar{X}$ = 3.14, S.D. = 0.60); 2) a comparison of public opinion regarding political participation in Thung Na Ngam Subdistrict showed that people of different genders and ages did not have significantly different opinions on political participation promotion, while people with different levels of education, occupation, and monthly income had significantly different opinions at the 0.05 statistical significance level; 3) problems, obstacles, and suggestions regarding the application of Buddhaddhamma to promote public political participation indicated that some people lacked understanding Aparihaniyadhamma, had time constraints, and viewed participating in community activities as not their responsibility, resulting in weak political participation. Suggestions included promoting knowledge about Aparihaniyadhamma, developing diverse communication channels and ways to listen to public opinion, and raising awareness and providing opportunities for all groups of people, especially the disabled and disadvantaged to participate more in community development and local politics.

Keywords: Application of Buddhaddhamma, Political Participation,
Aparihaniyadhamma

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

พระครูอุทิศวิริยาภรณ์ (สมบุรณ์ สุนทรจาโร)¹

Received: July 01, 2025

Revised: June 28, 2026

Accepted: June 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลทุ่งนางาม จำนวน 358 คน ด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.983 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.60) 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มี

¹⁻² วัดเขาดินแดง

Corresponding author, e-mail: Ramsrinaol@gmail.com, Tel. 086 212 6909

ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในหลักการบริหารนิยธรรม มีข้อจำกัดด้านเวลา และมองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนไม่ใช่หน้าที่ของตน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่เข้มแข็ง ข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม พัฒนาช่องทางการสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้หลากหลาย รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการเมืองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, หลักการบริหารนิยธรรม

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีสิทธิในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศ ผ่านการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วยให้การตัดสินใจของภาครัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความชอบธรรมในการบริหารประเทศ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงและยั่งยืน (จิราภพ ทวีสูงส่ง, 2566)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการปกครองตนเองและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของตน อันเป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2560) สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจที่มุ่งถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ และทรัพยากรจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารจัดการและการให้บริการสาธารณะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธัญญพัทธ์ ฤทธิพิณสินธ์, 2565)

อย่างไรก็ตาม ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ยังคงประสบปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับที่ไม่สูงนัก ทั้งในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านความรู้ ความเข้าใจ และการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของรัฐประชาธิปไตย

ในบริบทดังกล่าว การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นับเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยหลักธรรมดังกล่าวมุ่งเน้นการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ความพร้อมเพรียง ความเคารพต่อกฎระเบียบ การยกย่องคนดี และการรักษาประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นคุณค่าที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสร้างสรรค์ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2559)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ใช้วิธีการเชิงปริมาณเพื่ออธิบายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 7,433 คน (ที่ว่าการอำเภอลานสักร, 2567) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากสูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, Taro. 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 358 ราย โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งเครื่องมือการวิจัย ฉบับนี้ได้ค่า IOC 0.8-1.0 ทุกข้อจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาเป็นข้อคำถาม นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดลอง (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่า 0.983 ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประมวลผลทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป/คน 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน 4) กลุ่มผู้นำชุมชนในตำบลทุ่งนางาม จำนวน 2 คน 5) กลุ่มข้าราชการในตำบลทุ่งนางาม จำนวน 2 คน และ 6) ประชาชนในตำบลทุ่งนางาม จำนวน 2 คน รวม 12 รูป/คน

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.70) และด้านการแสดงประชามติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.92)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

3.1 ด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

3.1.1 ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในหลักอภิปรายธรรมและความสำคัญของการเลือกตั้ง อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์ และมีข้อจำกัดด้านการประกอบอาชีพ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่เข้มแข็ง

3.1.2 ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักอภิปรายธรรมและความสำคัญของการเลือกตั้ง จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง เปิดเวทีให้ผู้สมัครแสดงวิสัยทัศน์ และส่งเสริมให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียม

3.2 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

3.2.1 ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการติดตามข้อมูลข่าวสาร ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอภิปรายธรรม และยังประสบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและภาครัฐ

3.2.2 ข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางการเมืองให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย และทั่วถึงทุกกลุ่มประชาชน รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอภิปรายธรรมควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.3. ด้านการแสดงประชาม

3.3.1 ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประชาชนบางส่วนมองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง และมักเข้าร่วมเมื่อได้รับผลกระทบโดยตรง ประกอบกับข้อจำกัดด้านเวลาและภาระในการประกอบอาชีพ

3.3.2 ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมจิตสำนึกด้านการมีส่วนร่วม ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี” ซึ่งสามารถอภิปรายดังนี้

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.60) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านเวลาและภาระในการประกอบอาชีพ จึงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะในกิจกรรมที่เห็นว่ามีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง โดยด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งในฐานะหน้าที่ของพลเมือง ขณะที่ด้านการแสดงประชามมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากประชาชนบางส่วนมองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการแสดงความคิดเห็นในชุมชนไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง และมักเข้าร่วมเมื่อได้รับผลกระทบโดยตรงเท่านั้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของธเดช ชวลีลักษณ์ (2564) ที่พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อปสิน, จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และสุรพล สุยะพรหม ที่พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยาการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ

เลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.35)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนทุกเพศและทุกช่วงวัยอาศัยอยู่ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางการเมืองเดียวกัน จึงได้รับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ทางการเมืองที่ใกล้เคียงกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน ย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ประสบการณ์ทางสังคม ตลอดจนความตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองแตกต่างกัน ส่งผลให้มีมุมมองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันตามไปด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของกิตติ พุทธนพ, ยุทธนา ประณีต และเดิศักดิ์ ทองอินทร์ (2566) พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างใดก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยดังกล่าวในประเด็นด้านอายุและอาชีพ โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ศึกษา

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อจำกัดด้านเวลาและอาชีพ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ยังไม่ทั่วถึง โดยมีข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมความรู้ทางการเมือง พัฒนาช่องทางการสื่อสาร

ข้อมูล เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกในการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวันมากกว่าการติดตามข่าวสารหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ประกอบกับยังขาดการส่งเสริมความรู้และช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างครอบคลุม ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพี เป็ญ, สุมาลี บุญเรือง และสุรพล สุยะพรหม (2566) ที่พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอปรินิยธรรม มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ และมองว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง จึงเสนอให้มีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักอปรินิยธรรม สร้างความตระหนักถึงบทบาทของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

หลักการบริหารนิยธรรม

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

- มีการประชุมกันเป็นประจำและมีตารางชัดเจน
- เป็นการสร้างความร่วมมือกันให้เกิดขึ้นในชุมชน

2. พร้อมเพรียงกันประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ

- ความพร้อมเพรียงกันทำให้เกิดความสามัคคี
- แสดงถึงการมีระเบียบวินัยทั้งตนเองและส่วนรวม

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว

- ปฏิบัติตามกฎหมายแสดงถึงความมีวินัยร่วมกัน
- การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่เป็นการกระทำที่ผิด

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่

- ให้ความเคารพต่อผู้นำชุมชนด้วยการตั้งใจฟังการอภิปราย
- มีการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำชุมชน

5. ไม่ชมเชยล่วงเกินสตรีและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

- มีการคำนึงถึงเพศสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน
- การให้เกียรติกันทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

6. สักการะเคารพเจดีย์

- ส่งเสริมการทำบุญบารุงวัดและอาราม
- ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังรักและภูมิใจในชุมชน

7. ให้การอารักขา คัมภีร์ของอันชอบธรรมแก่พระพระสงฆ์สามเณร

- คัมภีร์รักษาพระพุทธศาสนาให้เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน
- วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ

1. ด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง
 - มีความตั้งใจออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 - ให้ความเคารพผู้นำชุมชน ในการให้ข้อมูลถูกระเบียบและข้อบังคับในการเลือกตั้ง
 - ช่วยให้ความรู้ขยายความด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชน
 - คนรุ่นใหม่ สนใจการเมืองมากขึ้น
 - สื่อโซเชียลมีเดียติดต่อคนในสังคม เพราะปัจจุบันทุกคนใช้สื่อออนไลน์

2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง
 - รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านการร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนเป็นประจำ
 - เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมือง
 - รับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ นโยบายของผู้นำชุมชนอย่างเท่าเทียม
 - ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองสมัยใหม่ มีการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์
 - ข่าวสารนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ มีความชัดเจน

3. ด้านการแสดงประชามติ
 - ร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ
 - ไม่มีความคิดที่เป็นอคติต่อผู้นำชุมชน
 - มีการแสดงพลังความสามัคคีกับผู้นำชุมชนถึงความต้องการการแก้ไขปัญหา
 - การทำประชามติ เป็นการเคารพเสียงข้างมากตามประชาธิปไตย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้

หลักอภิปรายนิยธรรม 7

1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีการประชุมกันเป็นประจำและมีตารางชัดเจน เป็นการสร้างความร่วมมือกันให้เกิดขึ้นในชุมชน 2) พร้อมเพรียงกันประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ ความพร้อมเพรียงกันทำให้เกิดความสามัคคี แสดงถึงการมีระเบียบวินัยทั้งตนเองและส่วนรวม 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบแสดงถึงความมีวินัยร่วมกับการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่เป็นการกระทำที่ผิด 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ให้ความสำคัญต่อผู้นำชุมชนด้วยการตั้งใจฟังการอธิบาย มีการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำชุมชน 5) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรีและให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการคำนึงถึงเพศสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน การให้เกียรติกันทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน 6) สักการะเคารพเจดีย์ ส่งเสริมการทำนุบำรุงวัดและอารามปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังรักและภูมิใจในชุมชน 7) ให้การอารักขา ค้ำครองอันชอบธรรมแก่พระพระสงฆ์ สามเณรค้ำครองรักษาพระพุทธศาสนาให้เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1) ด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ข้อที่มีความโดดเด่นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมากที่สุด คือ ประชาชนมีความตั้งใจออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนในการให้ข้อมูลกฎระเบียบและข้อบังคับในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งช่วยให้ความรู้ขยายความด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชน ทำให้คนรุ่นใหม่สนใจการเมืองมากขึ้น เพราะสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อคนในสังคมอันเนื่องมาจากปัจจุบันทุกคนใช้สื่อออนไลน์ 2) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข้อที่มีความโดดเด่นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมากที่สุด คือ รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านการร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนเป็นประจำ และเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะนโยบายของผู้นำชุมชนอย่างเท่าเทียม ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองสมัยใหม่มีการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ มีความชัดเจน 3) ด้านการแสดงประชามติ ข้อที่มีความโดดเด่นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมากที่สุด คือ ร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ไม่มีความคิดที่เป็นอคติต่อผู้นำชุมชน มีการแสดงพลังความ

สามัคคีกับผู้นำชุมชนถึงความต้องการการแก้ไขปัญหา การทำประชาคมเป็นการเคารพเสียงข้างมากตามประชาธิปไตย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย คือ การประยุกต์หลักพุทธธรรมของพระพุทธเจ้าเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสันติ มีสติไตร่ตรอง มีการวิเคราะห์ที่เฉียบแหลมแบบคายปราศจากอคติที่เกิดขึ้นจากอุดมการณ์ทางการเมืองหรือเหตุการณ์ทางการเมืองต่างๆ มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและสร้างความสามัคคี ความยั่งยืนในสังคมและประเทศชาติ หากปราศจากหลักธรรมาภิบาลหรือกำกับดูแลแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ปราศจากคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางามและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้ด้านการเมืองและหลักกอบริทานิยธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางามร่วมกับที่ว่าการอำเภอสามโก้ ควรกำหนดนโยบายพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้มีความหลากหลายและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชาคม การแสดงความคิดเห็น และการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางามสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยบูรณาการหลักกอบริทานิยธรรมในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกทางการเมืองแก่ประชาชนในพื้นที่
2. ที่ว่าการอำเภอสามโก้และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

3. ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายภาคประชาชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมประชาคม การรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ พุทธนพ, ยุทธนา ประณีต และเติมศักดิ์ ทองอินทร์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 6(1), R-48- R-58.
- จิราภพ ทวีสูงส่ง (2566). *ทำไม ? “เรา” ต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/161>.
- ที่ว่ากล่าวอำเภอลานสัก. (2567). *ทะเบียนประชากร*. (อัดสำเนา).
- ธเดช ชวลลักษณ์ (2564). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 3(2), 1-9
- ธัญญพัทธ์ ภูริพิณคนันท์. (2565). การกระจายอำนาจกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์บริหาร*, 8(1), 85-100.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2559). *พุทธธรรม: ฉบับปรับขยาย*. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาพี เป็ญ, สุมาลี บุญเรือง และสุพล สุขะพรหม. (2566). การประยุกต์หลักอภิธานิธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดลพบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 6(6), 226-239.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2560). *การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. เข้าถึงได้จาก wiki.kpi.ac.th/E0%B8%B1%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A_2560.

สุกัญญาณัฐ อบสิน, จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และสุรพล สุยะพรหม. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10(2), 165-175.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.